

Svar på skriftligt spörsmål SSS 547/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om offentlig skuldsättning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 547/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Sakari Puisto /saf m.fl.:

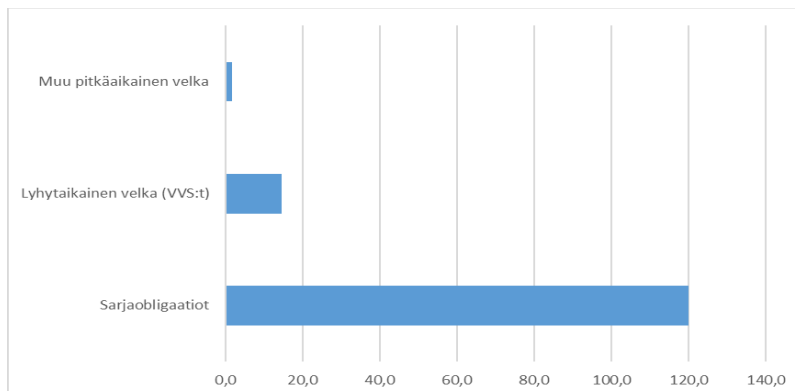
Vilken är skuldstrukturen för statens lån och vilka är de årliga förfallodagarna för lånen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I finansministeriets föreskrift till Statskontoret om skuldhantering inom statens budgetekonomi fastställs en målinriktad fördelning för skulden, enligt vilken målet för kortfristig medelsanskaffning är 10 procent av budgetskulden medan målandelen för långfristig medelsanskaffning är 90 procent. Med långfristig medelsanskaffning avses upplåning med en lånetid som överstiger ett år och med kortfristig medelsanskaffning upplåning med en lånetid på högst ett år.

Figuren nedan innehåller information om kort- och långfristiga skulder enligt läget i slutet av september (2022). Den kortfristiga skuldens andel av hela budgetskulden var 10,7 procent, det vill säga nära det uppställda målet. Den långsiktiga medelsanskaffningen har gjorts till största delen med serieobligationer, vars andel av hela skulden är cirka 88 procent. Övrig långfristig medelsanskaffning (i praktiken EMTN-medelsanskaffning) utgör 1,2 procent av budgetskulden.

Kort- och långfristig skuld, miljarder euro, 9/2022

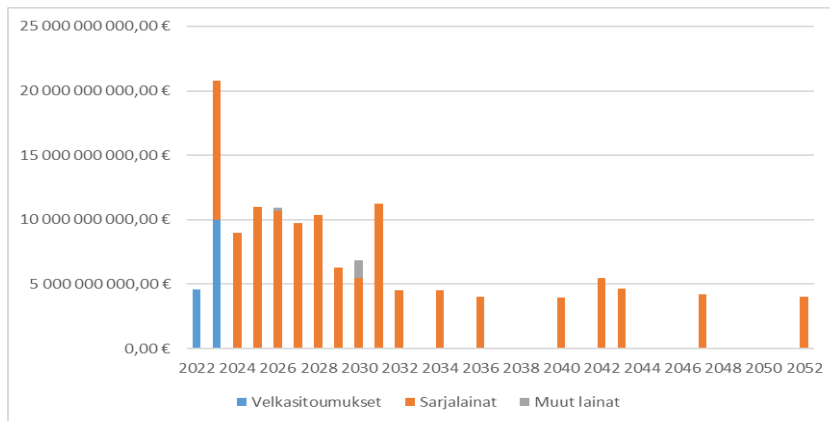
Källa: Statskontoret

I finansministeriets föreskrift om skuldhantering konstateras i fråga om hanteringen av finansiella risker att medelsanskaffningen ska decentraliseras så att staten inte alltför mycket förlitar sig på enskilda källor för medelsanskaffning och att det inte kan uppstå koncentrationer av tidsmässiga finansieringsrisker. För att undvika det sistnämnda bör långfristig

medelsanskaffning genomförs så att statens lån förfaller så jämnt som möjligt under de kommande åren.

Bilden nedan visar information om amorteringar av statsskulden. Som figuren visar förfaller långfristiga lån, det vill säga serielån, relativt jämnt under de kommande åren. För det kommande året är amorteringarna på grund av att kortfristiga lån förfaller vanligtvis högre jämfört med andra år. Av figuren framgår också att en del lån förfaller om över 20 år. För närvarande har de längsta emitterade lånen en löptid på cirka 30 år.

Amorteringar på statsskulden

Källa: Statskontoret

Vilken är den kapitalvägda genomsnittliga räntan på lånen och den genomsnittliga räntebindningstiden?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

Den effektiva kostnaden för statsskulden var enligt läget den 30 september 2022 0,66 procent. Nyckeltalet anger skuldens genomsnittliga avkastning viktad med skuldens nominella värde.

Vid motsvarande tidpunkt var den genomsnittliga perioden för omprissättning för skulden cirka 4,8 år. Omprissättningsperioden beskriver vilken maturitet räntekostnaden för skulden är och under vilken tidsperiod skuldstocken i genomsnitt blir omprissatt.

Vilken är ränterisken och inverkan på ekonomin med tanke på scenariot att euribor-räntorna fortsätter att stiga?

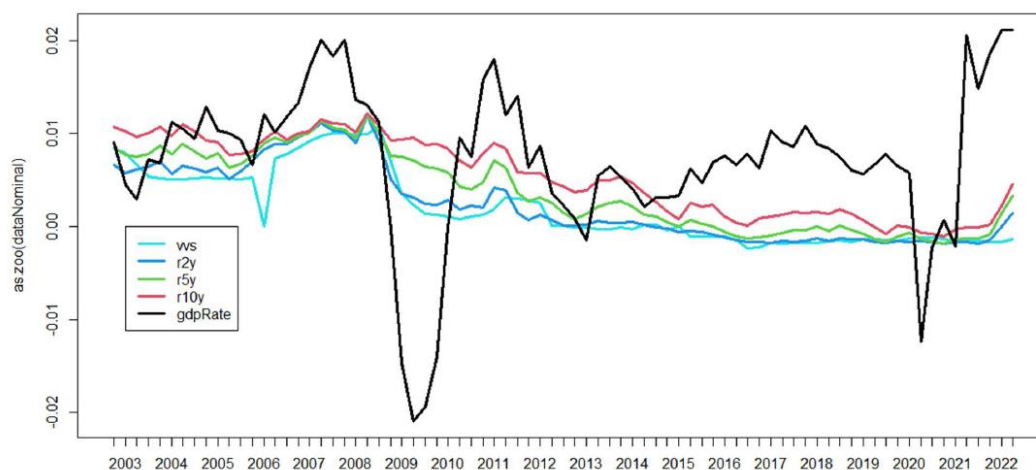
Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

Ett sätt att granska risken i anslutning till höjningen av den allmänna räntenivån är att beräkna hur ränteutgifterna för statsskulden förändras till följd av förändringar i räntenivån. Enligt Statskontorets beräkningar, om den allmänna räntenivån stiger en gång och permanent, skulle ökningen av ränteutgifterna för nettoskulden nästa år vara cirka 430 miljoner euro jämfört med den prognostiserade nettoränteutgiften (uppgifterna grundar sig på en kalkyl som gjordes 9/2022).

Vid en mer allmän bedömning av hur höjningen av den allmänna räntenivån påverkar ränteutgifterna för skulden och den belastning den orsakar de offentliga finanserna finns det centrala sambandet mellan ränteutvecklingen och den ekonomiska tillväxten. Om också den ekonomiska tillväxten är stark när den allmänna räntenivån stiger, är det i och med de ökade skatteinkomsterna lättare för staten att klara av höjningen av ränteutgifterna.

Ur historisk synvinkel har den ekonomiska tillväxten och räntorna ett samband. Räntorna har vanligtvis ökat när den ekonomiska tillväxten har varit stark och sjunkit i takt med att den ekonomiska tillväxten har avtagit. Figuren nedan åskådliggör situationen i Finland. Den svarta kurvan beskriver BNP-tillväxten och de färgade kurvorna beskriver avkastningen på skuldförbindelsernas (kapitalanskaffning under ett år) tvååriga, femåriga och tioåriga skuldebrev åren 2003–2022. Som figuren visar, även om sambandet mellan räntorna och den ekonomiska tillväxten inte är entydigt, har det vanligtvis funnits ett positivt samband mellan tillväxten och räntorna.

Finlands ekonomiska tillväxt och räntor

Källa: Statskontoret

I nuläget är dock en möjlig utveckling att den ekonomiska tillväxten och räntorna utvecklas i olika riktningar. Inflationstrycket kan genom de stigande energipriserna och dess multiplikatoreffekter och eventuella flaskhalsar på utbudssidan förbli fortsatt högt, vilket kan tvinga centralbankerna att förlänga en strängare penningpolitik trots att den ekonomiska tillväxten samtidigt avtar.

Det finns vissa tecken på en sådan utveckling. Enligt prognosen från finansministeriets ekonomiska avdelning i september kommer Finlands BNP-tillväxt nästa år att avta till 0,5 procent, medan inflationen i euroområdet, som bestämmer hur centralbankens penningpolitik utvecklas, enligt Europeiska centralbankens senaste uppskattningar förutspås stanna över inflationsmålet på två procent. Mot denna bakgrund är det möjligt att räntorna fortsätter stiga eller åtminstone hålls längre på en hög nivå. Detta i kombination med en långsammare ekonomisk tillväxt ökar ränteutgifternas belastning på skötseln av Finlands skuld.

Hur kan situationen påverka återfinansieringen av skulder med nya lån samt kreditvärderingen?

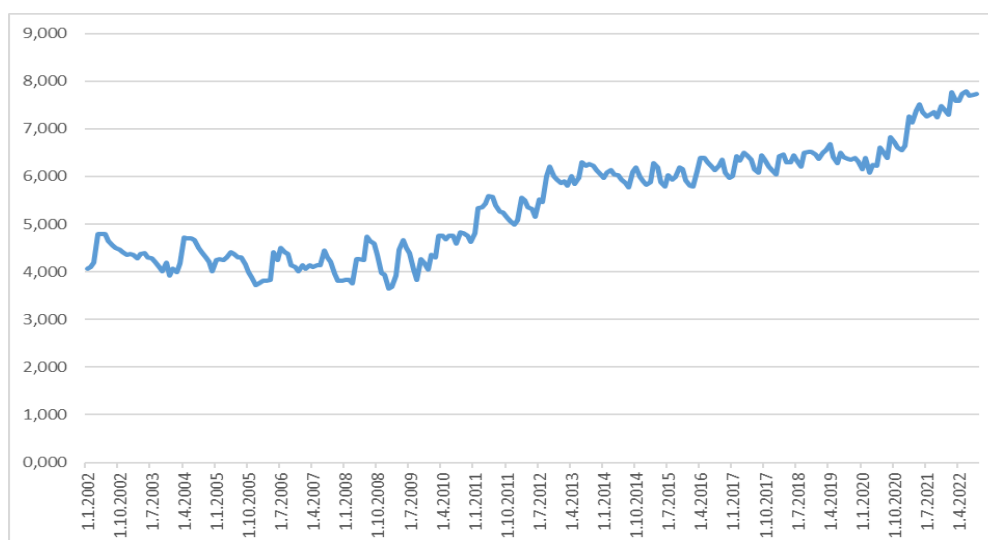
Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Tillsvidare har höjningen av den allmänna räntenivån och de ökade behoven av kapitalanskaffning inte visat sig vara ett problem vid omfinansiering av lån. Finlands likviditetssituation och förmåga att få lån från marknaden är fortfarande goda. Till exempel vid auktionen av ett 30-årigt lån som ordnades i oktober var det så kallade anbudsallokeringsförhållandet 1,86. Siffran beskriver antalet köpeanbud på emissionen i förhållande till antalet anbud som Statskontoret har godkänt, det vill säga det beskriver efterfrågan på lånet i fråga.

Som framgår av figuren ovan om statsskuldens amortering kommer långfristiga lån att finansieras ganska jämnt under de kommande åren. Detta minskar riskerna i anslutning till återfinansiering av lån.

Figuren nedan som beskriver utvecklingen av statsskuldens genomsnittliga löptid visar att skuldens genomsnittliga löptid har ökat under de senaste åren. När till exempel den genomsnittliga löptiden ännu i början av 2020 var cirka 6,2 år, var motsvarande siffra i slutet av september 2022 cirka 7,7 år. Ökningen av skuldens genomsnittliga löptid har för sin del minskat risken för återfinansiering av skulden.

Genomsnittlig löptid för statsskulden (år)

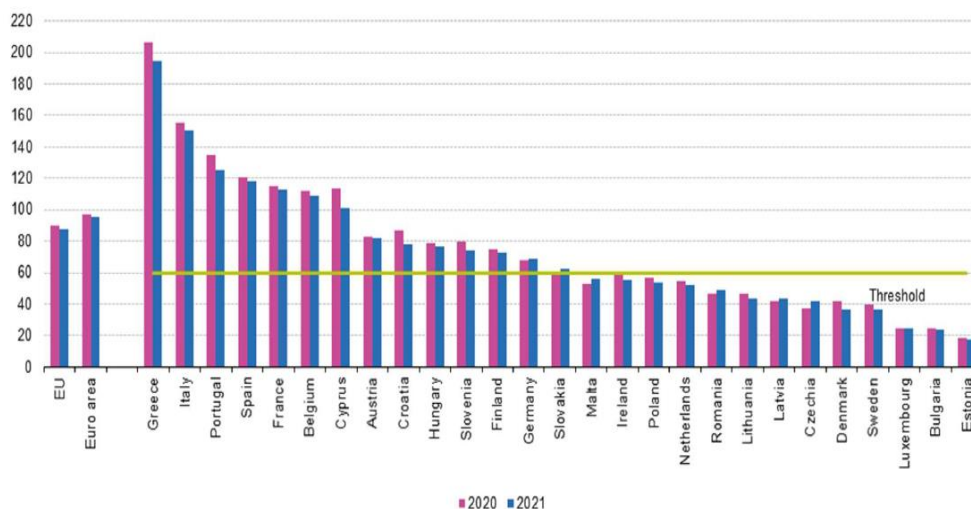
Källa: Statskontoret

Höjningen av den allmänna räntenivån har tillsvidare inte haft en negativ inverkan på Finlands kreditbetyg. Finland har avtalsbaserade kreditbetyg från Fitch Ratings och S&P Global Ratings. För båda kreditvärderarnas del är Finlands nuvarande klassificering AA+ med stabila utsikter. Denna klassificering är den näst bästa möjliga.

Finlands kreditklassificering påverkas av Finlands relativa ställning och utveckling i förhållande till andra länder. Höjningen av den allmänna räntenivån ökar inte enbart räntekostnaderna för Finlands, utan också för andra länders skulder. Finlands situation underlättas för närvarande

jämfört med flera andra länder av att skuldsättningen hos oss åtminstone tillsvidare är ganska måttlig i en europeisk jämförelse. Figuren nedan innehåller information om EU-ländernas och euroländernas offentliga skuld i förhållande till bruttonationalprodukten 2020 och 2021. Som figuren visar ligger skuldkvoten för Finlands del under genomsnittet för EU- och euroländerna.

Den offentliga ekonomins skuld i förhållande till bruttonationalprodukten 2020 och 2021

Källa: Europeiska kommissionen

Har ministeriet gjort stresstester för räntehöjningar?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Statskontoret utarbetar en månatlig riskrapport och resultatrapport för budgetskulden som en del av en analys av budgetrisken för skulden. I analysen granskas förändringen i nettoränteutgifterna för skulden om räntorna stiger en gång och permanent med en procentenhet. Dessutom har finansministeriet årligen utarbetat en översikt över statens ekonomiska ansvar och risker. Översikten har omfattat ett stresstest av den offentliga ekonomin. Testets granskningsaspekt har varierat från år till år, men till exempel i den översikt som nu bereds analyseras ett scenario där ekonomin möter den positiva inflationschocken som de stigande energipriserna driver, vilket upprätthåller en stram penningpolitik och höga räntor. Årets översikt över statens ekonomiska åtaganden blir klar i slutet av året.

Helsingfors 11.11.2022

Finansminister Annika Saarikko